

Prowadząca:

Witamy w kolejnym odcinku podcastu *W RYTMIE WSI!* Dziś poruszymy temat rolnictwa wśród młodego pokolenia i spróbujemy odpowiedzieć na pytanie, jakie perspektywy ma przed sobą współczesny młody rolnik. Naszą gością jest aktywna i zaangażowana rolniczka, pani Katarzyna Grała – młoda kobieta, która już od kilku lat prowadzi 60-hektarowe gospodarstwo w Pisarzowicach na Dolnym Śląsku.

Pani Katarzyna, mimo młodego wieku, posiada już solidne doświadczenie w zarządzaniu gospodarstwem rolnym i sukcesywnie rozwija swoją działalność. Uprawia rzepak, pszenicę, groch i kukurydzę, a jej gospodarstwo wykorzystuje nowoczesne technologie, by maksymalizować efektywność i rentowność.

Dzień dobry pani Katarzyno, zaczniemy od początku, jak zaczęła się pani historia z rolnictwem i co skłoniło panią do przejęcia gospodarstwa w tak młodym wieku?

Katarzyna Grała:

Dzień dobry. Witam Państwa i dziękuję za zaproszenie. Cieszę się, że mogę uczestniczyć w dzisiejszym odcinku. Więc zaczynając od początku. Moja przygoda z rolnictwem zaczęła się już w dzieciństwie. Wychowałam się na gospodarstwie, więc od najmłodszych lat pomagałam rodzicom w codziennych obowiązkach. Najlepszy okres był to dla mnie okres wakacji, ponieważ to jest najgorętszy okres w życiu rolnika. Podczas gdy rówieśnicy korzystali z wakacyjnego wypoczynku, ja od wczesnego ranka do późnego wieczora przebywałam na polu, doglądając zbiorów. I pomagając w pracy. Żniwa jest to czas, kiedy wszystko dzieje się szybko. Nie ma chwili wytchnienia. Każdy dzień jest walką z pogodą, a także z czasem. Mimo tego ogromnego wysiłku zawsze czułam satysfakcję, widząc efekty naszej ciężkiej, tak naprawdę całorocznej pracy. Myślę, że były to kluczowe momenty, które nauczyły mnie szacunku do ziemi. I pracy, jaką trzeba w nią włożyć.

Jeżeli chodzi o przejęcie gospodarstwa, rodzice dali mi szansę już po skończeniu szkoły

średniej, bym częściowo przejęła gospodarstwo. Było to dla mnie duże wyzwanie, nie ukrywam. Myślałam, że wiem na co się decyduję. Ale dziś z perspektywy czasu widzę, że nie miałam pojęcia jak wiele przeciwności losu czeka na rolnika, z jakimi przeciwnościami musimy się na co dzień mierzyć. Jak to się mówi, pogoda lubi płać figle, natomiast natura jest nieprzewidywalna. I w rolnictwie wiele zależy od czynników, na które nie mamy wpływu, takich jak susza, przymrozki, burze i różne inne anomalie pogodowe. Największą próbą dla mnie było odejście mojego taty. Wtedy w pełni przejęłam rodzinne gospodarstwo i stanęłam przed naprawdę ogromnym wyzwaniem. Wiedziałam, że nie mogę się poddać, ponieważ była to przede wszystkim jego, ale także już moja pasja właśnie dzięki niemu. Dziś z dumą kontynuuję jego pracę. Dbając o to, by gospodarstwo cały czas się rozwijało.

Prowadząca:

Jak Pani podejście do prowadzenia gospodarstwa różni się od tego, które miały wcześniejsze pokolenia w Pani rodzinie? Czy dzisiejsza wieś stwarza młodym ludziom większe możliwości niż kiedyś?

Katarzyna Grała:

Myślę, że moje podejście do prowadzenia gospodarstwa w znacznym stopniu różni się od tego, jakie mieli moi dziadkowie. Kiedyś rolnictwo opierało się głównie na ciężkiej fizycznej pracy. Każda czynność wymagała ogromnego wysiłku i poświęcenia. Natomiast dziś technologia zmieniła ten obraz nie do poznania. I myślę, że gdyby mój dziadek zobaczył, jak obecnie wygląda praca na roli, trudno byłoby mu w to wszystko uwierzyć. Wszystkie maszyny wyposażone w nowoczesne systemy GPS, precyzyjne oprogramowania, czy nawet automatyczne sterowanie ciągnikiem pozwala na uprawę pól w sposób znacznie bardziej efektywny i komfortowy. Współczesny rolnik nie musi już godzinami przebywać w kurzu, błocie czy skwarze wykonując wszystkie prace. Dziś to maszyny przejmują większość zadań.

Patrząc na te różnice, między moim podejściem, a podejściem mojego taty, również widzę ogromną zmianę. Kiedy on przejmował gospodarstwo, zatrudniał około 100 pracowników, a na placu stało kilkadziesiąt ciągników. I każdy był odpowiedzialny za inną część pracy. Natomiast dziś technologia pozwoliła na radykalne ograniczenie tej liczby pracowników, ponieważ nowoczesne, wielofunkcyjne maszyny są nam w stanie zastąpić pracę wielu osób. Automatyzacja i precyzja sprawiają, że produkcja rolna stała się bardziej wydajna, a praca na gospodarstwie wymaga zupełnie innego podejścia niż kiedyś. To można powiedzieć, że w bardzo niedługim czasie, bo mój tato przejmował gospodarstwo, jakieś 30 lat temu, a myślę, że to jest bardzo duży przeskok między jego podejściem, a moim podejściem. Myślę, że to też pokazuje, jak dynamicznie rozwija się rolnictwo i jak naprawdę ogromną rolę odgrywa ten postęp technologiczny w kształtowaniu przyszłości branży rolniczej. Choć zmieniły się nie tylko metody i narzędzia, niezmiennie pozostaje to, że rolnictwo nadal wymaga pełnego zaangażowania i to niezależnie od czasów oraz dostępnych środków.

Jeżeli chodzi o dzisiejszą wieś, myślę, że z pewnością młodzi ludzie mają większe możliwości niż kiedyś. Istnieje wiele programów wsparcia, dotacji czy szkoleń, które pomagają młodym rolnikom w rozwoju i działalności. Ponadto, dzięki rozwojowi internetu

łatwiej jest zdobyć wiedzę, nawiązywać kontakty biznesowe, które mogą się nam, myślę, że w wielu aspektach przydać, czy też wprowadzać innowacje. Większa otwartość na zmiany i nowe technologie mogą sprawić, że młode pokolenie może znacznie efektywniej zarządzać gospodarstwem.

Prowadząca:

W jakim stopniu nowoczesne rozwiązania technologiczne pomagają młodym rolnikom usprawniać pracę w gospodarstwie? Jak to wygląda u Pani?

Katarzyna Grała:

Myślę, że nowoczesne technologie odgrywają coraz większą rolę w rolnictwie, zmieniając sam sposób prowadzenia gospodarstwa i w dużym stopniu wpływając na ich wydajność oraz efektywność. Dzięki dynamicznemu rozwojowi maszyn, systemów oraz precyzyjnych narzędzi do analizy upraw, rolnicy mają możliwość nie tylko zaoszczędzenia czasu, ale także zwiększenia jakości i ilości plonów przy jednoczesnym ograniczeniu kosztów.

W swoim gospodarstwie kładę duży nacisk na wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań, które pozwolą na optymalizację procesów produkcji i myślę, że jednym z kluczowych takich narzędzi jest mapowanie pól, czyli technologia umożliwiająca analizę gleby, dzięki której możemy precyzyjnie dostosować dawki nawozów, środków ochrony roślin czy materiału siewnego do rzeczywistych potrzeb gleby oraz roślin. Pomaga nam to uniknąć nadmiernego zużycia środków ochrony roślin i co za tym idzie zmniejszyć koszty produkcji. Myślę, że mapowanie pól to tylko jedno z wielu innowacyjnych narzędzi, które zmieniają współczesne rolnictwo. Duże, myślę, że nawet bardzo duże znaczenie obecnie mają systemy GPS w maszynach, które pozwalają na automatyczne prowadzenie ciągników, co także w dużym stopniu minimalizuje straty oraz poprawia precyzję i komfort pracy. Dzięki tym technologiom rolnictwo staje się coraz bardziej zrównoważone i efektywne.

Prowadząca:

Studiowała Pani rolnictwo na Uniwersytecie Przyrodniczym. W jaki sposób zdobyta wiedza wspiera Panią w prowadzeniu gospodarstwa? Jakie działania podejmuje Pani, aby poszerzać swoje kompetencje i prowadzić nowoczesne, konkurencyjne gospodarstwo rolne?

Katarzyna Grała:

Studia na Uniwersytecie Przyrodniczym odegrały kluczową rolę w moim rozwoju jako rolniczki, zapewniając mi solidne podstawy teoretyczne, które okazały się naprawdę cenne na początku prowadzenia własnego gospodarstwa. Dzięki nim zyskałam szeroką wiedzę na wiele tematów, które ma dziś ogromne znaczenie w prowadzeniu gospodarstwa. Jednak co istotne, myślę, że studia to nie tylko teoria. To możliwość przebywania w środowisku rolniczym, otaczania się ludźmi o podobnych pasjach i zainteresowaniach. Miałam okazję na co dzień wymieniać doświadczenia, dyskutować o wyzwaniach współczesnego rolnictwa, uczyć się nie tylko od wykładowców, ale także od osób, które studiowały razem ze mną. Nasze różnorodne podejścia, pochodzenia z różnych regionów Polski oraz

doświadczenia, które wynieśliśmy z rodzinnych gospodarstw, pozwoliły nie tylko mi, nie mam nadzieję, że im też, spojrzeć na rolnictwo z wielu perspektyw i zaczerpnąć inspiracji.

Myślę, że na uczelniach jednak brakuje aktualizacji wiedzy w kontekście nowoczesnego rolnictwa. Rolnictwo, o czym już wspomnieliśmy wcześniej, rozwija się bardzo dynamicznie, a niektóre informacje, które zdobywamy, mogą już być przestarzałe. W ciągu tak naprawdę kilku ostatnich lat technologia i metodyki rolnicze uległy znacznym zmianom, dlatego myślę, że ważne jest, aby edukacja nadążała za tymi zmianami. Wiedza sprzed 10 lat może się znacząco różnić od obecnej, więc dlatego uważam, że uczelnie powinny być bardziej elastyczne i dostosowywać programy do nowoczesnych trendów. Tak poza studiami staram się stale poszerzać swoje kompetencje. Biorę udział w szkoleniach, konferencjach branżowych i targach rolniczych, gdzie mogę dowiedzieć się, więcej o nowych technologiach i innowacjach. Jestem również w kontakcie z innymi rolnikami i specjalistami, co pozwala mi wymieniać doświadczenia oraz czerpać inspiracje do dalszego rozwoju.

Prowadzenie nowoczesnego i konkurencyjnego gospodarstwa wymaga dużej otwartości na zmiany i gotowości do nauki, dlatego na bieżąco śledzę nowe trendy w rolnictwie i testuję i staram się wprowadzać innowacyjne rozwiązania, szukając jednocześnie sposobów na optymalizację pracy i kosztów. Wierzę, że połączenie tradycji, wiedzy i nowoczesnych technologii to klucz do sukcesu.

Prowadząca:

W jaki sposób zmiany klimatu wpływają na Pani gospodarstwo i jakie działania podejmuje Pani, by dostosować się do nowych warunków? Czy młodzi rolnicy częściej zwracają uwagę na ekologię i zrównoważone praktyki niż starsze pokolenia?

Katarzyna Grała:

Zmiany klimatu mają ogromny wpływ na rolnictwo, a ja dostrzegam to na własnym gospodarstwie. Coraz częstsze susze, gwałtowne burze, przymrozki w bardzo nietypowych porach roku. Wszystko to sprawia, że produkcja rolna staje się coraz większym wyzwaniem. Tak jak już wspominaliśmy, pogoda jest nieprzewidywalna. Co w znacznym stopniu utrudnia nam samo planowanie tych prac polowych.

Jednak, aby dostosowywać się do nowych warunków, podejmujemy działania. Stosujemy już wcześniej wspomniane rolnictwo precyzyjne, które pozwala oszczędnie gospodarować wodą, nawozami i środkami ochrony roślin. Dodatkowo staramy się też dbać o glebę poprzez odpowiedni płodozmiar i ograniczanie jej degradacji. Myślę, że warto podkreślić, że oprócz innowacyjnych technologii, duże znaczenie mają również regulacje prawne, które jako rolnicy musimy spełniać. Unijne przepisy, a zwłaszcza założenia Zielonego Ładu, które wywołały wiele kontrowersji wśród rolników. Dążenie do ograniczenia stosowania środków ochrony roślin oraz nawozów, a także różne inne planowane zmiany, stawiają przed nami kolejne nowe wyzwania. I z jednej strony wdrażanie tych zasad ma na celu ochronę środowiska i zrównoważony rozwój, jednak z drugiej dla wielu gospodarstw może to oznaczać konieczność dużych inwestycji i zmian w dotychczasowych metodach pracy.

Jeżeli chodzi o ekologię, myślę, że zarówno młodsze jak i starsze pokolenia muszą dostosowywać się do nowych wymagań związanych z ochroną środowiska. Ograniczanie środków ochrony roślin zmusza nas wszystkich do poszukiwania alternatywnych, bardziej zrównoważonych metod produkcji. Jednak młodsze pokolenia mają dostęp do nowoczesnych technologii i wiedzy, które pomagają łączyć efektywność produkcji z dbałością o środowisko. Właśnie te technologie, lepiej pozwalają nam zarządzać zasobami i redukować wpływ rolnictwa, negatywny wpływ rolnictwa na naszą planetę.

Prowadząca:

Młodzi rolnicy mogą korzystać z różnych form wsparcia finansowego. Z jakich programów dedykowanych młodym rolnikom Pani korzysta, korzystała i jakie przyniosły one korzyści dla Pani gospodarstwa?

Katarzyna Grała:

Korzystałam z pomocy finansowej dla młodych rolników i środki te przeznaczyłam na zakup ziemi. Pozwoliło mi to powiększyć gospodarstwo. Myślę, że decyzja o inwestycji w ziemię była dosyć naturalna. Wiedziałam, że chcę się tym zajmować. Wiedziałam, że to jest dziś naturalny krok, ponieważ większy areał daje większe możliwości rozwoju dla mnie jako dla rolniczki. I myślę, że to wsparcie jest ogromnym ułatwieniem dla młodych rolników, którzy dopiero zaczynają swoją przygodę z rolnictwem. Zakup ziemi, maszyn czy modernizacja gospodarstwa to są bardzo duże wydatki. I tego rodzaju programy pozwalają szybciej się rozwijać i budować konkurencyjne gospodarstwo. Dzięki tej pomocy mogłam zainwestować w przyszłość i zwiększyć potencjał produkcyjny swojego gospodarstwa.

Prowadząca:

Angażuje się Pani społecznie i działa aktywnie w Związku Młodzieży Wiejskiej, wspierając młodych ludzi ze środowiska rolniczego. Na czym to polega?

Katarzyna Grała:

Angażuję się społecznie i aktywnie działam w Związku Młodzieży Wiejskiej. Uważam, że młodzi ludzie ze środowiska rolniczego potrzebują wsparcia i możliwości rozwoju. W ramach działalności organizujemy różne inicjatywy. Szkolenia, warsztaty, spotkania z ekspertami oraz wyjazdy edukacyjne, które pomagają młodym rolnikom poszerzać wiedzę i zdobywać nowe umiejętności.

Związek Młodzieży Wiejskiej to także przestrzeń do wymiany doświadczeń i nawiązywania cennych kontaktów. Wspólnie podejmujemy działania na rzecz wsi i rolnictwa, a także dbamy o promocję polskiej wsi i jej tradycji. Myślę, że ta działalność społeczna daje mi satysfakcję, ponieważ wiem też, jak ważne jest wsparcie w pierwszych latach prowadzenia gospodarstwa i cieszę się, że mogę pomagać innym, czy także mogę dzielić się swoją wiedzą, doświadczeniem i także czerpać tę wiedzę i doświadczenie od innych, znowu bardziej doświadczonych niż ja. Dzięki tej działalności mam okazję współpracować z osobami, które chcą działać na rzecz wsi i jej rozwoju. Uważam, że młodzi rolnicy powinni

się wspierać i wspólnie dążyć do tego, by polskie rolnictwo było nowoczesne, konkurencyjne i jednocześnie oparte na wartościach i tradycji.

Prowadząca:

Pani Katarzyno, a jakie w Pani opinii największe trudności napotykają młodzi rolnicy w prowadzeniu gospodarstwa rolnego? Co Pani zdaniem można zrobić, aby więcej młodych ludzi chciało pozostać na wsi i rozwijać rolnictwo?

Katarzyna Grała:

Młodzi rolnicy mierzą się z wieloma wyzwaniami, które mogą ich zniechęcać do pozostania na wsi i także do prowadzenia gospodarstwa. Myślę, że jednym z największych takich problemów obecnie jest dostęp do ziemi. Jej ceny są wysokie, a jednak młodym rolnikom ciężko konkurować z dużymi podmiotami.

Kolejną taką kwestią też są koszty inwestycji. Zakup maszyn, modernizacja gospodarstwa czy wdrażanie nowoczesnych technologii wymaga obecnie bardzo dużych nakładów finansowych.

Nie możemy też zapominać o nieprzewidywalności rolnictwa, zmieniające się warunki pogodowe, wciąż rosnące koszty produkcji i niestabilność rynków sprawiają, że praca na roli wiąże się z dużym ryzykiem. Może to powodować, że młodzi ludzie wybierają inne ścieżki zawodowe zamiast kontynuować tradycję rodzinną, rolniczą.

Myślę, że aby więcej młodych ludzi chciało pozostać na wsi i rozwijać gospodarstwo potrzebne są konkretne działania, które wspomogą tych młodych ludzi do rozwijania swojego gospodarstwa. Wsparcie finansowe na start, ułatwienia w dostępie do ziemi oraz programy edukacyjne czy doradcze, które pomogą w prowadzeniu tych gospodarstw. Ważne jest także promowanie pozytywnego wizerunku rolnictwa, pokazanie, że to nie tylko ciężka praca, ale również perspektywiczna branża, w której można się rozwijać i osiągać sukcesy.

Prowadząca:

Dziękuję Pani Katarzyno. Jakie ma Pani plany na przyszłość dotyczące zwiększenia efektywności produkcji i poprawy konkurencyjności gospodarstwa?

Katarzyna Grała:

Jakie mam plany? Planów mam dosyć dużo. Jednak moim głównym celem jest dalszy rozwój gospodarstwa oraz zwiększenie pracy. I zwiększenie jego efektywności w sposób zgodny z nowoczesnymi standardami rolnictwa. Chciałabym inwestować w technologie, które pozwolą nie tylko optymalizować koszty, ale także zwiększać plony i poprawiać jakość upraw.

Myślę, że takie podejście będzie miało ogromne znaczenie w najbliższej przyszłości, szczególnie w kontekście wcześniej wspomnianych regulacji prawnych. Unijne przepisy oraz niektóre założenia Zielonego Ładu wymagają od nas, od rolników, dostosowywania się do nowych standardów, które jednak promują bardziej ekologiczną produkcję. Dlatego

myślę, że kluczowe staje się wdrażanie technologii pozwalających na precyzyjne stosowanie nawozów, środków, czy także oszczędniejsze gospodarowanie wodą. I właśnie minimalizowanie negatywnego wpływu na środowiska. Myślę, że rozwój gospodarstwa to nie tylko kwestia ekonomiczna, ale także dążenie do nowoczesnego, przyszłościowego modelu rolnictwa. Poza samą produkcją rolną ważne jest budowanie silnej pozycji gospodarstwa na rynku. Chciałabym rozwijać współpracę z odbiorcami, szukać także nowych możliwości sprzedaży i dostosowywać się właśnie do tych zmieniających trendów. Wierzę, że rolnictwo przyszłości to połączenie tradycji, nowoczesności i świadomego podejścia do zarządzania gospodarstwem. I właśnie w tym kierunku zamierzam podążać, aby sprostać nowym wyzwaniom, które niesie przyszłość tej branży.

Prowadząca:

Pani Katarzyno, dziękuję za rozmowę. Pani pasja do rolnictwa, zaangażowanie i chęć wprowadzania innowacyjnych rozwiązań w gospodarstwie to motywacja dla wszystkich młodych rolników i nie tylko.

Naszą gościnią była młoda rolniczka, pani Katarzyna Grała, która już od kilku lat prowadzi gospodarstwo rolne w Pisarzowicach na Dolnym Śląsku.

Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.

Institucja zarządzająca programem rozwoju obszarów wiejskich, na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Materiał współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej: Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Za treść materiału odpowiada Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział Warszawa.